

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ เป็นการรวบรวมและวิเคราะห์เรื่องราวเกี่ยวกับบทบาทของเศรษฐีค้านต่าง ๆ จากพระไตรปิฎก และหลักฐานอื่น ๆ ให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน รายละเอียดของเรื่องที่สำคัญกว่าและวิเคราะห์เรียบเรียงมาเดิมนั้น พอสรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

เศรษฐี มาจากวรรณะไวศยะ จนชั้นไวศยะประกอบอาชีพหลายอย่าง เช่น ทำการค้า ทำเกษตรกรรม เลี้ยงสัตว์ ช่างฝีมือต่าง ๆ ฯลฯ สำหรับอาชีพที่ขึ้นหน้าขึ้นตา ก็คือ การค้าขาย พ่อค้าบางคนมีกิจการค้ากว้างขวาง คึกคักขายทั้งในเมืองและต่างเมือง คำเห็นการค้านี่ฐานะร่ำรวยถึงขั้นเป็นเศรษฐี ทำให้มีฐานะทางสังคมสูงขึ้น จนเป็นที่ยอมรับนับถือของชนทั่วไป เพราะความร่ำรวย เศรษฐีจึงเป็นผู้กำเนินธุรกิจสำคัญทั้งด้านการผลิตและการค้า เป็นผู้ควบคุมระบบการเงิน ให้อำนาจและให้ความช่วยเหลือในกิจการลงทุน จึงนับได้ว่าเศรษฐีเป็นบุคคลสำคัญในสังคม และมักได้รับเลือกให้เป็นหัวหน้ากลุ่มอาชีพต่าง ๆ เสมอ เศรษฐีจึงมีส่วนสำคัญต่อฐานะทางเศรษฐกิจของแคว้นมาก นอกจากนี้แล้วเศรษฐีหลายท่านยังมีบทบาทในวงการสังคมลงเคราะห์ โดยการตั้งโรงพยาบาลเพื่อบริบาลสิ่งของและอาหารแก่คนยากจนและคนอนาถาเป็นประจำ อันเป็นการช่วยเหลือสังคมไ้มากวิธีหนึ่ง เพราะเหตุนี้กษัตริย์ผู้ปกครองแคว้นจึงเห็นความสำคัญของเศรษฐี มีการแต่งตั้งผู้ร่ำรวยให้ดำรงตำแหน่งเศรษฐีประจำแคว้น เศรษฐีที่ได้รับการแต่งตั้งจากกษัตริย์จะดำรงตำแหน่งนี้ไปจนตลอดชีวิต ถ้าถึงแก่กรรมลง กษัตริย์ก็จะแต่งตั้งบุตรของเศรษฐีให้รับตำแหน่งต่อไป

ทางค่านศาสนา เกรษฏีก็มีบทบาทสำคัญยิ่งในการอุปถัมภ์และทำนุบำรุง
 พุทธศาสนา อุบาสกคนแรกของพุทธศาสนาได้แก่ เกรษฏีแห่งเมืองพาราณสี ผู้เป็นบิดา
 ของยสะ อุบาสิกาคูศแรกก็เป็นเกรษฏีไปเช่นกัน คือ มารดาของยสะและภรรยาของยสะ
 และพระอรหันต์อันนับรองลงมาจากพระพุทธเจ้าและพระปัจเจกสัตว์ก็คือ ยสะผู้เป็นบุตร
 เกรษฏี จึงแสดงว่าเกรษฏีเข้ามามีบทบาทต่อพุทธศาสนาตั้งแต่เริ่มแรกของการเผยแพร่
 ที่เกี่ยว เมื่อเกรษฏีเกิดความเลื่อมใสศรัทธาในพุทธศาสนา ก็มักจะไปสังฆกรรมของ
 พระพุทธองค์เสมอ เกรษฏีบางท่านถึงธรรมแล้วก็เกิดความเลื่อมใสแรงกล้า ต้องการ
 อุปสมบทเป็นภิกษุในพุทธศาสนา และเมื่อได้อุปสมบทแล้วส่วนใหญ่จะปฏิบัติตามพระธรรม
 วินัยอย่างเคร่งครัด จนบรรลุธรรมผลขั้นสูงสุด คือ อรหัตผล และหลายท่านก็ได้รับยก
 ย่องให้เป็นเอกทัตตะ

เพราะความเลื่อมใสศรัทธาอันสูงส่งนี้เอง ทำให้เกรษฏียินดีที่จะละทรัพย์
 เพื่อทำนุบำรุงและให้การอุปถัมภ์พุทธศาสนาในทุกด้าน เช่น การถวายภัตตาหาร จีวร
 คิ่งของ เครื่องใช้ และยารักษาโรค ตลอดจนสร้างอารามถวายพระพุทธเจ้าและภิกษุ
 สงฆ์ อารามที่เกรษฏีสร้างถวายได้แก่ เขตวนาราม บุพพาราม โสสิตาราม
 ฤคฤการาม ปาวาริการาม และอัมพพาราม ซึ่งล้วนแต่เป็นอารามที่สำคัญทั้งสิ้น
 โดยเฉพาะเขตวนารามนั้น นับว่าสำคัญและเป็นทำเลืองงือมากที่สุด พระพุทธเจ้า
 เสด็จมาประทับที่นี้ถึง ๑๘ พรรษา ซึ่งมากกว่าที่อื่น ๆ

ยิ่งไปกว่านั้น เกรษฏียังมีบทบาททำให้เกิดพระพุทธานุญาตที่เป็นประโยชน์แก่
 ภิกษุสงฆ์หลายประการด้วยกัน อาทิ นางวิสาขาได้ให้กายนะนำที่เป็นประโยชน์ เป็น
 เหตุให้พระพุทธเจ้าทรงอนุญาตสิ่งต่าง ๆ แก่ภิกษุสงฆ์หลายอย่าง ซึ่งแต่ละอย่างก็ล้วน
 เกิดอุลีให้นางมีโอกาสได้ถวายทานทั้งสิ้น อย่างเช่น พระพุทธานุญาตผ้าเช็ดหน้า
 ผ้าอาบน้ำฝน อากันตูกภัตร ฌมิกภัตร กิลาณภัตร กิลาณัญฐาภภัตร กิลาณเภสัช
 แก่ภิกษุสงฆ์ เป็นต้น หรือ เมตเทกเกรษฏีก็เป็นผู้ลอบให้พระพุทธเจ้าทรงอนุญาตเสบียง
 เดินทางสำหรับภิกษุสงฆ์ที่เดินทางมาหาหนทางกันดาร หรือเกรษฏีเมืองราชคฤห์ ก็เป็น

